

Sygn. akt V CK 406/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. B.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „Z.(...)” w B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 26 stycznia 2005 r.,

kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 19 lutego 2004 r., sygn. akt II

Ca (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Powódka domagała się od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej zapłaty kwoty 20.000,- złotych tytułem zwrotu zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego przelanego w 1982 r. przez jej zakład pracy w kwocie 27.500,- starych złotych i następnie spłaconego przez powódkę wobec zakładu pracy w ciągu 5 lat. Stan faktyczny sprawy, przyjęty za podstawę orzekania Sądów I i II instancji, był bezsporny. W dniu 19 lutego 1982 r. powódka złożyła wniosek o wpisanie jej do rejestru kandydatów na członków

pozwaney Spółdzielni. W dniu 19 marca 1982 r. powódka została wpisana do rejestru kandydatów. Wysokość wkładu mieszkaniowego w tym czasie określono w przybliżeniu na kwotę 55.000,- złotych. Na poczet tego wkładu powódka uzyskała pożyczkę z Zakładowego Funduszu Mieszkaniowego w jej zakładzie pracy, która w kwocie 27.500,- złotych została przelana na jej książeczkę mieszkaniową w dniu 2 czerwca 1982 r. Własny wkład powódki wynosił około 20.000,- złotych. Pozwana poinformowała powódkę o możliwości ubiegania się o członkostwo i o potrzebie złożenia w tym celu deklaracji członkowskiej. Powódka nie złożyła takiej deklaracji, jednakże cały czas czekała na mieszkanie pozostając w przekonaniu, że dopełniła wszystkich wymaganych formalności. W latach 1993 i 1994 pozwana proponowała powódce przydział mieszkania wskazując jednocześnie jaki wkład związany jest ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego w tamtym czasie. Powódka nie przyjęła w/w propozycji. Pismem z dnia 27 maja 1999 roku wniosła o wykreślenie jej z rejestru kandydatów i z tym dniem pozwana dokonała wykreślenia.

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 25 czerwca 2003 r. powództwo oddalił, a Sąd Okręgowy w O. zaskarżonym wyrokiem oddalił apelację powódki. Obydwa orzekające w sprawie Sądy przyjęły, że za okres od 1982 do 1999 roku waloryzacja kwoty 27.500,- starych złotych była niedopuszczalna, ponieważ w tym okresie nie istniało jeszcze zobowiązanie pozwaney Spółdzielni do zwrotu w/w kwoty, zaś w okresie od wykreślenia powódki z rejestru kandydatów nie nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza uzasadniająca waloryzację na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. W kasacji powódka zarzuciła wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie przepisów postępowania – art. 378 § 1, art. 328 § 2 w zw. z art. 391, art. 382 i art. 233 § 1 w zw. z art. 391, oraz art. 299 w zw. z art. 391 k.p.c. przez pominięcie zebranego materiału dowodowego i zaniechanie wszechstronnej jego oceny, względnie, niewyjaśnienie kwestii niezyskania przez powódkę członkostwa w Spółdzielni oraz poinformowania jej przez pozwaną o możliwości przeniesienia wkładu mieszkaniowego na książeczkę objętą systemem premii gwarancyjnej oraz przez nierozważenie zarzutów apelacji co do sprzeczności istotnych ustaleń Sądu Rejonowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i niewyjaśnienie tej kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Ponadto, zarzuciła naruszenie prawa materialnego – art. 358¹ § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że nie istnieją przesłanki do waloryzacji wkładu mieszkaniowego, oraz art. 102 k.p.c. przez zaakceptowanie stanowiska Sądu Rejonowego o zasądzeniu od powódki na rzecz pozwaney kosztów procesu. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku

oraz wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, lub o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żądanie pozwu uzasadnione zostało istotną zmianą siły nabywczej pieniądza od 1982 roku oraz potrzebą waloryzacji kwoty 27.500,- starych złotych w sposób zapewniający poniesienie skutków inflacji przez obie strony. Podlegało ono zatem ocenie na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. Jak trafnie przyjęły obydwie orzekające w niniejszej sprawie Sady, powyższy przepis pozwala na waloryzację nie jakichkolwiek sum pieniężnych lecz jedynie takich, które wyrażają zobowiązanie pieniężne wobec osoby dochodzącej waloryzacji. Istotne było zatem wyjaśnienie, czy w okresie od 1982 roku pozwana była od początku, względnie w którymś momencie stała się, zobowiązana w stosunku do powódki do zwrotu kwoty 27.500,- złotych uiszczonej w 1982 r. na poczet wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym prawem do lokalu mieszkalnego. Wbrew stanowisku skarżącej oraz pogładowi wyrażonemu w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2002 r. II CKN 762/00 (OSNC 2003, nr 5, poz. 71) Sąd Najwyższy w obecnym składzie uznał, że w okresie od 1982 roku do dnia 27 maja 1999 roku pozwana nie była zobowiązana do zwrotu powódce kwoty 27.500,- starych złotych. Jej zobowiązanie powstało dopiero z dniem 27 maja 1999 r. i w związku z denominacją złotego wyrażało się kwotą 2,75 zł i dopiero ta kwota mogłaby podlegać waloryzacji po spełnieniu przesłanek z art. 358¹ § 3 k.c. Takie stanowisko Sąd Najwyższy wyrażał wielokrotnie w swoich orzeczeniach, m.in. w postanowieniu z dnia 19.XI.1997 r. III CZP 52/97 (nie publ., Wokanda 1998, nr 4, p.8), w wyroku z dnia 5 lutego 2002 r. II CKN 573/99 (nie publ., Lex nr 54348), w wyroku z dnia 25 stycznia 2000 r. I CKN 383/98 (nie publ., Lex 50858), w wyroku z dnia 24 lipca 2002 r. (I CKN 901/00, nie publ., Lex 56894). Powyższe orzeczenia dotyczyły wprawdzie sytuacji członka spółdzielni mieszkaniowej, a nie kandydata na członka, jednakże co do niepieniężnego charakteru zobowiązania spółdzielni wobec kandydata w okresie, gdy kandydat podtrzymuje zamiar stania się członkiem i otrzymania mieszkania w spółdzielni, orzeczenia te w sprawie niniejszej zachowują pełny walor na zasadzie analogii.

W rozpoznawanej sprawie powódka do dnia 27 maja 1999 roku wyrażała zamiar ubiegania się o mieszkanie spółdzielcze. W związku z tym, do dnia 27 maja 1999 r. miała ona prawo żądania przyjęcia jej na członka i przydzielenia mieszkania. Nie miała natomiast prawa domagania się zwrotu wpłaconych kwot. Wprawdzie w każdej chwili mogła zrezygnować z kandydowania na członka ale dopiero po rezygnacji powstało

zobowiązanie pozwanej do zwrotu wpłaconej sumy, która w związku z denominacją wyrażała się inną kwotą. Przedstawionego poglądu, a w konsekwencji – orzeczenia Sądu Okręgowego opartego na tym poglądzie, nie zmienia w niczym kwestia ewentualnego niepoinformowania powódki przez pozwaną o możliwości przeniesienia wkładu na książeczkę mieszkaniową podlegającą premiowaniu gwarancyjnemu. Gdyby powódka została o takiej możliwości zawiadomiona to nie mogłaby domagać się waloryzacji za okres do dnia 27 maja 1999 roku, a jedynie ewentualnie uzyskać prawo do premii. Gdyby natomiast nie została poinformowana w powyższej kwestii, to z faktu tego także nie mogłaby wywodzić roszczenia o waloryzację, lecz jedynie żądanie odszkodowawcze, którego skuteczność zależna byłaby od wykazania nienależytego wykonania przez Spółdzielnię obowiązków wynikających ze stosunku wywołanego kandydowaniem przez powódkę na członka lub dopuszczenia się przez pozwaną czynu niedozwolonego. W rozpoznawanej sprawie powódka roszczeń odszkodowawczych nie zgłaszała.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uznał kasację za bezpodstawną.

Niezależnie od tego, że ewentualne ustalenie, iż powódka nie została poinformowana o możliwości skorzystania z premii gwarancyjnej, o której mowa w rozporządzeniach Rady Ministrów z dnia 16 października 1990 r. i z dnia 22 czerwca 1993 r. w sprawie udzielenia dotacji na wypłatę premii gwarancyjnej od wkładów oszczędnościowych na budownictwo mieszkaniowe (Dz. U. Nr 72, poz. 424 i Dz. U. z 1993 r. Nr 59, poz. 268) oraz z dnia 7 maja 1996 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania premii gwarancyjnej... (-) (Dz. U. Nr 57, poz. 259 ze zm.), nie mogło stanowić podstawy uwzględnienia kasacji należy stwierdzić, że skarżąca, formułując zarzuty naruszenia przepisów postępowania, nie wskazała, w czym miał się wyrażać wpływ zarzuconych uchybień na wynik sprawy. Nie uwzględniła także, że należytemu wyjaśnieniu sprawy służą dowody wnioskowane przez strony oraz że sąd nie ma obowiązku dopuszczenia dowodów z urzędu (art. 232 k.p.c.). Ani w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji ani przed Sądem odwoławczym powódka nie wniosowała o przesłuchanie stron na okoliczności, które wymieniła w petitum kasacji. Co do treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku natomiast, to zawiera ono wszystkie elementy wymagane w przypadku sądu drugiej instancji i nie budzi ono wątpliwości odnośnie do przyjętego stanu faktycznego oraz jego prawnej oceny.

Z tych przyczyn zarzuty dotyczące przepisów postępowania podlegały odrzuceniu.

W świetle rozważań poczynionych na wstępie również zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 358¹ § 3 k.c. nie podlegał uwzględnieniu.

Co do art. 102 k.p.c., to zarzut naruszenia tego przepisu (należącego do prawa formalnego, a nie materialnego) usuwał się w ogóle spod kognicji Sądu Najwyższego. Kasacja nie przysługuje od postanowienia sądu drugiej instancji o kosztach procesu. Zmiana lub uchylene w tej części zaskarżonego wyroku mogłyby nastąpić tylko w przypadku uwzględnienia kasacji, jako następstwo korzystnego dla strony skarżącego rozstrzygnięcia o żądaniu głównym (art. 98 § 1 i art. 108 k.p.c.). W niniejszej sprawie nie miało to miejsca.

O kosztach za instancję kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.